

goldnews

MART - NİSAN 09/171
İSTANBUL KUYUMCULAR ODASI'NIN
ÜCRETSİZ YAYINDIR.
Ürün: Label

Genç Türkler

İnci Topaloğlu, Gürkan Merim,
Burak Koyuncu

Sektör Profil

Ekol, Karakaflı,
Özcan Silver, Color Stone

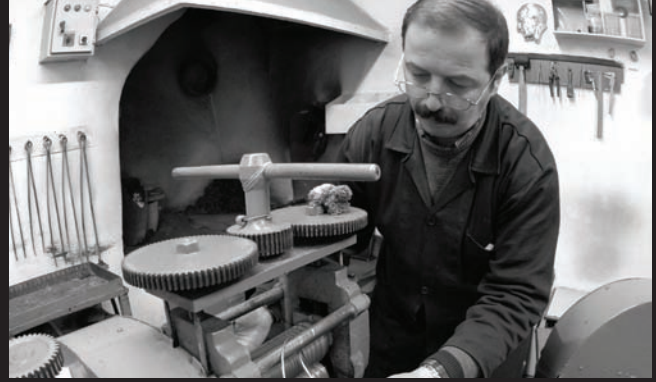
ÖZEL DOSYA

AFRIKA

Fuar Özel

Aydın Çetinbostanoğlu'nun objektifinden;

Ustalarımız

Yazı / By: Lemi Özgen

insanoğlu, bir nehir yatağında altını ilk kez gördüğü andan beri onu sevdi. Yağmurdan, çamurdan hiç etkilenmeyen, güneş gibi sapsarı rengini en karanlık mağaralarda bile ıslıl ıslıl yansıtan, istenilen her kalıba girebilen, yerine göre yumuşacık, yerine göre bir çelik kadar sert olabilen bu madeni sevdi.

Ondan hiç ayrılmamak istedi. Onunla hep yan yana olmak istedi. İstedi ki bu göz kaşırtan şey hep yanında olsun. Onu elinde, parmağında, göğsünde, kulağında, boynun-

Mankind, by the instant he saw the gold in a river bed, loved it. He loved that mine never getting effected by rain or mud, reflecting shiny sun yellow color even in the darkest caves, taking all the forms desired, softest when necessary and hard as steel when needed.

He wanted to never leave it. He wanted to be side by side with it. He wanted that this dazzling thing be always with him. He wished to carry it on hands, fingers, chest, ears, neck, in other words, on every part of

da, yani vücudunun istediği her yanında bir sevdâ şarkısı gibi gezdirebilsin. Büyük ya da küçük, hep ondan bir nişanla dolaşsın.

İnsanoğlu başka sevgililer de buldu. Yüksek dağ yamaçlarında, ya da mağaralarda ansızın ipil ipil parlayan gümüşü buldu. Taşları gördü. Sabahın ilk ışıklarının altında güneşten bile daha parlak şavkıyan kan kırmızı yakutlar buldu. Alevler içinde yanan yeşimler,

his body just like a love song. Shall have a mark of it no matter its size.

Mankind found other lovers, too. On high mountain shoulders or in caves, found suddenly shining silver. Saw the stones. Under the first light of the morning, blazing more than the sun, he found blood red ruby. He found jades burning in flames, foggy turquoises, cornelians never giving away nobility even on the

buğulu firuzeler, dağ başında bile asaletini hiç bozmayan akikler buldu. Gökyüzünün en parlak renklerini içinde barındırırken, renksiz kalmak için çaba harcayan, beyaz ve soylu elmaslar buldu.

Bunları birleştirdiği zaman nasıl bir gönül şenliği yaratacağını da buldu. Zakkum pembesi bir rozanın, beyaz kıvılcımlar çıkartan bir gümüş çember üzerinde nasıl duracağını düşünüp buldu. Kırmızı taşlardan çıkan kan kırmızısı ışıkların, güneş ışığı pırıltılı bir nehir gibi titreyen altın üzerinde yapacağı dalları da buldu.

mountains. He found white and noble diamonds while containing the brightest colors of the sky, working hard to remain colorless.

He found what hear feast he can create combining them. He thought on and realized how an oleander pink rosa would look on a silver circle striking fire. He found the waves of blood red lights from red stones, on the gold trembling like a sun shining river.

That's how jewellery began. Human

Kuyumculuk böyle başladı işte. İnsan düşündü ve buldu. O uçsuz bucaksız hayal aleminde bunları bulduktan sonra hayallerini gerçekleştirmenin yollarını aramaya koyuldu. Bunları da buldu.

Sanatçı oldu. Yüce Allah'ın bahşettiği yetenekle kendi aklını, kendi alın terini birleştirdi ve bir sanatçı oldu. Onlara sanatçı denildi. Onlara "kuyum sanatçısı" denildi. Onlar gerçek birer sanatçıydı. Onlar altının, gümüşün, her türden değerli taşın ruhunu okuyorlardı. Onlar, altını, gümüşü nasıl 'ehlileştireceklerini' iyi biliyorlardı. Eski çağların ustaları, saf altını döverek zar gibi inceltebiliyorlardı. Varak ve varak kaplama denilen bu teknik Mısırlılar, Çinliler, Yunanlılar tarafından kullanılmıştı. İslam sanatında altın ve gümüş varaklar, ahşap ve metal eşyanın yanı sıra minyatürlerin renklendirilmesinde, baskı motiflerinde ve elyazmalarında geniş ölçüde kullanılmıştı. Eski ustalar, günümüz kuyumcu ustalarının kullandığı merkezkaç ve vakum gibi yöntemlerin temeli olan mum tekniğini, delikli süslemeler yapmak için kullanılan ajuru, kazıma tekniği, tanelemeyi, güherse yapmayı, tombaklamayı, minelemeyi biliyorlardı.

Uşak/Lydia hazinesi ya da daha bilinen adıyla "Karun Hazinesi"ni hatırlayalım. Orada kuyumculukta kullanılan aletler de bulundu. Mesela iki tane bronz üfleme borusu ile otuz parçadan oluşan bir kalıp takımı bulundu. Hayretle görüldü ki, Anadolu'nun çok ama çok eski bir tarihinde yaşamış olan bu kuyumcu ustaları, bronz boruları altının eritilmesinde kullanıyordu. Bulunan kalıplar ise, teknik olarak günümüzdeki stampa pinçonlarının aynısıydı. Onlar türlü türlü 'dövme kalıbı' kullanmayı da çok iyi biliyorlardı.

Uzun lafın kısası, bulunan, sergilenen tüm o alyans, bileklik, yüzük, kelepçe, kolye, küpe, bilezik, gerdanlık ve şamdanlar, bir tesadüf eseri değildi. Onlar bilerek tasarlanmış, ince bir zevki yansıtan sanat eserleriydi. Çünkü onları yapanlar birer ustaydı. Birer sanatçıydı. Onlar 'kuyum sanatçısıydı'.

İşte bu onların öyküsüdür. O ustaların, o sanatçıların öyküsüdür.

thought and found. After reaching them in the limitless dream world, began to look for ways to realize these dreams. He found those, as well.

Became an artist. He combined the talent granted by the might God with his mind and effort, and became artist. They were called artist. They were called "jewel artist". They each were a real artist. They read the souls of gold, silver and every kind of precious stone. They knew well how to "tame" gold and silver. Masters of previous ages, could thin pure gold like membrane by forging it. This techniques called sheet and gilding, was used by Egyptians, Chinese and Greeks. In the Islam art, gold and silver leafs, aside wood and metal objects, were used widely on coloring miniatures, printed motifs and calligraphy. Former masters already knew the wax techniques, "ajur" method that was used to make holed ornaments, shaving technique, granulation, "güherse" the art of decorating gold or silver with stones, mercury covering, enamel technique, which all are the basics of centrifugal and vacuum methods used by today's masters.

Remember Uşak/Lydia treasure or better known as "Croesus Treasure". Jewel making tools were found there, too. For example; two bronze blow pipes and thirty pieces moulding set were found. Amazingly discovered that, these jewellery masters lived in Anatolia's very ancient periods, used bronze pipes to melt the gold. Found mould sets were technically the same of today's stamp shapers. They knew well to use many various "forge moulds" as well.

In short, all those introduced wedding rings, bracelets, rings, cuffs, necklaces, earrings, collars and chandeliers, were not a lucky incident. These were designed art pieces reflecting a fine taste. Because who made them were masters. Artists. They were "jewellery artists".

This is their story. Story of those masters and artists...

Kuyumcu ustası Nuran, sabah ateşi yakar. Bilinmez bir tarihte Nemrut'un yakıldığı ateşten daha masum bir ateştir bu. Kalıbı daha önceden hazırlamıştır. Freze kalemini çalıştırır. Çizer. Yakar ve boyar. Tezhip yapar. Akşama kadar uğraşır. Gün gelir, sabahlar. Yenicami önlerinden ilk güvercin uğultuları gelinceye kadar, yanık sesli müezzin sabah ezanını okumaya başlayınca kadar trio yapar, tezhip yapar.

Güneşin ilk kızılıkları, onun masa üstünde masumca duran bıçaklı mum malafalarını, pota ve stoperlerini aydınlatır. Nuran ustanın koçan keskişi, sırasını beklemek için bir Eminönü sabahında yavaşça uykuya dalar.

Jewellery master Nuran, lights the fire in the morning. It is a fire more innocent than the fire Nemrut lit on an unknown date. The mould is already prepared. He starts the milling cutter. He draws. He burns and paints. He over gilds. He works until the evening. Days happen, he stays awake all night. Until the first pigeon murmurs rise from Yenicami, until the sad and melancholic sound of the prayer calls, he makes trios and he gilds.

First redness of the sun lightens the knifed wax mandrels, pot and stoppers standing on his bench innocently. Master Nuran's cub chisel falls asleep in an Eminönü morning to wait for tis turn.

Avedis Usta da o saatlerde işbaşındadır. O, merdane ve haddelerle uğraşır. Altın çeker. Eritme ocağı potasının yanında işini gözden geçirir. Altın parlar. Ayarlı testere hemen oracıktadır. Birazdan altın kesilecektir. Freze ve posalüks kalemleri çalışacaktır.

Dışarıdan kumru sesleri gelir. Firuze rengi bir boşlukta epeyce eski bir Bizans İstanbul'u belirir. Ortalık altın sarısı olur.

Master Avedis is working at the same hours. He works on mangles and rolling press. He pulls gold. He overviews his work nearby melting oven pot. Gold shines. The gage saw stands right over there. Just in a while gold will be cut. Milling cutter and will start.

Dove sounds comes from outside. In a turquoise color space, a very ancient Byzantium Istanbul appears. The view gets gold yellow.

Hıraç usta'nın önünde vazolar durur. Anne sütü gibi katıksız ve beyaz renkli vazolar durur. Porselen ve Samatyalı, Kumkapılı bir genç kız gibi ince belli vazolar durur. Hıraç usta onları süsler. Güzelliklerine kuyum sanatının güzelliklerini katar. Onlara "kalem ucu" güzellikler yapıştırır. Mühür mumu hemen yanı başında, gizemli fısıltılar çıkararak tütsülenir. Hıraç usta mor menevişli altın takıları vazolara yapıştırır. Galveks ve Rodaj takım uçlarını kullanırken, nedense hep anneciğinin mırıldandığı bir şarkıyı hatırlar: "SebeP Sensin Gönülde İhtilale..." Arkada mandrenli keçeler sessizce durur.

Vases stand in front of Master Hıraç. Vases pure and white like breast milk. Porcelain and thin waist vases like maidens from Samatya, Kumkapı. Master Hıraç ornaments them. Adds beauties of jewellery art to their beauty. Sticks them "pen end" beauties. Stamp wax, right near, gets smoked in mysterious whispers. Master Hıraç apposes purple crystallizing gold jewels on vases. Using "galveks" and rhodium covering tool set leads, who knows why, he remembers a song her mommy used to hum: "You are the cause of revolution in the heart...". Behind, chuck felts stand silently.

Hüseyin usta mavi bir karanlıkta çalışır. Hüseyin ustanın aklına çınayaz bir sabahta gördüğü Sultanahmet Camii'nin o derin mavili çinileri gelir. Freze kalemini, Zincir kalemini, CNC Kalemini çalıştırır. Traşlama yapar. Meydana getirmekte olduğu sanat eserinin iç ve dış tornalarını yapar. Çelik kalemini konuşur. Kuyumculuk alemine girdiği ilk gün görüp vurulduğu el kumpasını okşar. Zımparalarını, bilyalarını, eklipslerini eski bir dost olarak selamlar. İçten içe yanmakta olan mühür mumunun kokusunu içine çeker. Çengelköyde'ki eski bir ekmek fırınına hatırlar. Gözleri dolar.

Master Hüseyin works in a blue dark. Blue Mosque's deep blue china he saw in a freezing cold morning, comes into master Hüseyin's mind. He starts milling cutter, chain pen, CNC pen. He polishes. He lathes in and out of the art piece he is creating. He makes his steel pen speak. He flatters the clasper he fell in love with the day he stepped into jewellery world. He salutes his emeries, spindals, eclipses, like old friends. He inhales the scent of the stamp wax combusting inside. He remembers an old bakery in Çengelköy. He has his eyes full with tears.

Bakın Jilber usta burada çalışır. Bu tornalarda, bu hadde yapım yerlerinde önce bir “muntaç” yani kılavuz yapar. Sonra işler hızla gelişir. Bunun içine vav, kake, dudey, gül, tırtıl, güverse gibi bin bir türlü isimle yerleştirilmiş motifler konur. Bunlar sadece ustalıkla olmaz. Her şeyden önce kocaman bir gönül ister ve bu gönül Jilber usta’da zaten doğuştan vardır. Jilber usta o yüreğini ortaya koyarken, çırakları da bu uçsuz bucaksız kuyumculuk sanatını biraz daha öğrenebilmek için onu dikkatle izler.

Look, master Jilber works here. On these turn benches, these rollers he first makes a “muntaç”, a guide. Then things develop faster. He puts motifs settled with names like “vav”, “kake”, “dudey”, rose, grub and “güverse”. These can not be achieved by only mastership. First of all it requires a big heart and master Jilber has that already by born. While master Jilber puts his heart on, his apprentices watch him carefully to learn limitless art of jewellery just some more.

Kirkor ustanın masası lebalep doludur. Malafalar, mumlar, kaynaklar, penseler, keski-ler, kargaburunlar, mavi makaslar, spiraller, sıyrıtmalar yan yana sıralanır. Biraz arkada zac yağı kapları boy gösterir. Ramatlıklar, Rodaj kalem uçları, teraziler ve pırlanta de- dektörleri de ortalıkta salınır.

Havada altın tozu ve yürekte gelen bir sev- ginin kıvılcımları uçuşur. Kirkor usta ve ar- kadaşında bazen yakında buralardan gidecek olmanın yürek burkan hüznünün dolaştığı da olur. Ama yine de buruk da olsa gülüm- serler. Çünkü bilirler ki, "ayrılık da sevdaya dahildir".

Master Kirkor's bench is completely full. Mea- surement tools, waxes, welds, clamps, chisels, roundnose pliers, blue scissors, spirals, scr- apers line side by side. A little behind, oil of viti- ol containers show themselves. Electrolysis, ro- daj pen points, scales and diamond detectors sway around.

Gold dust and sparkles of a love from heart fly in the air. Master Kirkor and his friend feel the heart breaking sadness of leaving here soon some times. But they smile, although they feel bitter. Because they know, "separation is in love".

Zadik usta kaynak makinesinin ucunu yakar. Bazen çift bazen tek uç kullanır. Nedir, hep-sinde de kendi yüreğinin ucunu yakar. Zadik usta kaynak makinesinin ucuyla gümüş telleri yakar, Onları birleştirir. Bu işin ne kadar güç olduğunu bilir. Bilir ki ve görmüştür ki, ısı biraz fazla kaçırırsa telin kendisi erir. İşte sanatına, sanatçı arkadaşlarına ve elbette kendisine olan saygısı nedeniyle çok titiz davranır. Önce, gümüşün ayarını biraz düşürür ve eğeleyerek onları minnacık taneler halinde bir güderi parçası içinde toplar. Onları bir kaba koyar ve içerisine toz boraks katar. Sonra da yeni bir sanat eseri daha yapmak için çalışmaya başlar.

Master Zadik, lights weld machine end. He uses single end sometimes, a double one sometimes. Still, he burns his own heart's end each time. Msater Zadik burns silver wires with weld machine; he unites them. He knows how hard is this work. He know and saw, if temperature is little much, wire melts. He acts very careful due to his respect to his job, art, his artist friends and of course to himself. First he decreases fines of the silver and collects the silver in a cha-moises piece by filing and making tiny pieces of silver. He puts them in a container and adds powder borax. Then he begins to work to make another art piece.

Bu Eminönü var ya bu Eminönü. Başka bir alemdir. İstanbul içinde başka bir İstanbul'dur. Cıvıl cıvıldır. Kıvrım kıvrımdır. İnsanın harman olduğu yerdir. Daha sabahtan serçeler gibi cıvıldaşmaya başlar. Haçik usta da onlarla yarışır gibi, sabahtan masasının başına oturur. Afili bir lup takar gözüne. Dişsiz pensesi, mavi makası, spirali ve sıyırması hemen elinin altındadır. Eski bir İstanbul düşünür. Babasının elinden tutup dolaştığı altın pırıltılı bir Kapalıçarşı düşünür. Sonra kalıp kesmeye koyulur. Kesim yapar. Damla, Kalp, Markiz, Oval, Yuvarlak ve Zümrüt kesimler yapar ki, bunların inceliğini ve görkemini ancak ustalar anlar.

This place called Eminönü; is a different world. She is an other İstanbul in İstanbul. Chirpy. Frizzy. She is where people harmonize. Just by the morning, she begins to tweet like sparrows. Master Haçik, just like racing them, sits on his bench by the morning. He puts on a glitz loop. His smooth gripper, blue scissors, spiral and scraper is right under his hands. He thinks of an old İstanbul. He thinks of a gold shine Grand Bazaar, he used to walk around holding his father's hand. Then he starts cutting moulds. He cuts. He makes drop, heart, marquise, oval, round and emerald cuts that only masters can understand their elegance and glory.

Sonra akşam olur. Martılar karşıdaki Karaköy'e doğru çığlık çığlığa uzaklaşır. Güvercinler ile kumrular, yakınlardaki Yenicami'nin, Mısır Çarşısı'nın kubbelerine yaptıkları yuvalarına doğru havalanır. Altın ve gümüş tozları, İstanbul'a çökmekte olan yorgun bir akşamın son kızılıklarına karışır. Süleymaniye Camii'nin asırlık çınarlarının yaprakları, akşam rüzgarı altında son fısıldaşmalarını yapar. Kuyumcu ustaları, yorgun ama mutlu evlerinin yolunu tutar. Evlerine yüreklerini, el emeklerini, sevgilerini ve alın teriyle kazandıkları ekmeıklarını götürürler. Arnavut kaldırımli İstanbul sokaklarında gölgeleri ve anıları uzar.

Perde...

Then became evening. Seagulls move away trough Karaköy screaming. Doves and pigeons take off towards nests they made on Yenicami's, Corn Bazaar's dooms.

Gold and silver dusts blend in the final redness of a tired evening descending on Istanbul. The leaves of Süleymaniye Mosque's thousand of years planes, whisper for the last time under the evening breeze.

Jewellery masters, tired but happy, take the road to home. They took their home, their hearts, hand craft, love and bread they have gained by their effort. On the cobblestoned streets of Istanbul, their shadows and memories lengthen.

Curtain...